

تفسیر سورہ

فصل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

﴿۱﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿۲﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ
 كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿۳﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ
 ﴿۴﴾ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿۵﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ

آیا ندیدی که پرودگارت با یاران فیل (کسانی که سوار فیل شده و برای
 انهدام مکه آمده بودند) چه کرد؟ آیا نیرنگشان را بی اثر نساخت؟ خداوند
 بر سر آنان پرندگانی را فوج فوج فرستاد. که بر آنان سنگریزه‌هایی از گل
 سفت پرتاب کردند. پس آنان را مثل گاه خورد شده قرار داد.

نکته‌ها:

- بر خلاف آنچه در میان مردم مشهور شده است، «ابابیل» نام پرندۀ‌ای خاص نیست، بلکه
 به معنای دسته دسته و گروه گروه است. «طیراً ابابیل» یعنی پرندگانی فوج فوج در
 دسته‌های پراکنده بر سر آنها فرود آمدند. کلمه «طیراً» به معنای جنس پرندگان است، نه به
 معنای مفرد پرندۀ.
- شأن نزول: پادشاهی به نام ابرهه در یمن معبدی از سنگ مرمر ساخت و دستور داد مردم
 آن را زیارت و طواف کنند. مرد عربی به این معبد جسارت کرد. او لشکری فیل سوار را تا
 نزدیک مکه آورد تا به انتقام آن جسارت، کعبه را خراب کند.
 خداوند نیز پرندگانی را که در منقارشان سنگریزه‌ای داشتند به سوی آنان فرستاد. با بارش
 سنگریزه‌ها، لشکر ابرهه مانند گاه خورد شده به زمین ریختند و نابود شدند. آن سال را عام

الفیل نامیدند و پیامبر اسلام نیز در همان سال به دنیا آمد.^(۱)

□ اصحاب فیل هم خورد شدند، هم تحقیر. «عصف مأكول» تشبیه به کاهی که خوراک حیوان شده یعنی سرگین، بدترین تحقیر است.

پیام‌ها:

- ۱- برای هشدار به مجرمان، از نمونه‌های پیش رو و نزدیک استفاده کنید. (شهرت اصحاب فیل به قدری بوده که گویا جلو چشم است و نیازی به دلیل ندارد.) «الم تر»
- ۲- تاریخ را فراموش نکنید. «الم تر»
- ۳- کعبه قبل از اسلام نیز مقدس بوده و شکستن حرمت مقدسات کیفر دارد. «کیف فعل ربك باصحاب الفیل»
- ۴- قهر الهی نسبت به مجرمان، جلوه‌ای از ربوبیت الهی است. «فعل ربك»
- ۵- پرندگان مأموران خداوند هستند و شعور دارند. «ارسل علیهم طیراً ابابیل»
- ۶- اطلاع از طرح و نقشه دشمن و نقش بر آب کردن آن، مهم است. «یجعل کیدهم فی تضلیل»
- ۷- دشمن از بزرگترین تجهیزات جنگی (همچون فیل) برای هجوم استفاده می‌کند، اما خداوند با استفاده از کوچک‌ترین حیوانات یعنی پرندگان آسمان، آنها را نابود می‌کند. «اصحاب الفیل... طیراً ابابیل»
- ۸- دشمنان خدا هر چند مجهز باشند ناتوانند. «اصحاب الفیل... کعصف مأكول»
- ۹- سخت‌ترین کیفر برای اهانت به مقدسات است. (اقوام دیگر که هلاک شدند

۱. در سال ۱۳۵۸ شمسی، به دنبال پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و اشغال سفارت آمریکا توسط دانشجویان مسلمان، آمریکا برای آزادی گروگان‌های خود و ساقط کردن رژیم اسلامی، تعدادی هواپیما و هلی‌کوپتر را به سوی ایران فرستاد اما به اراده خداوند شنهای کویر طمس چنان طوفانی ایجاد کردند که بخشی از هواپیماها زمین‌گیر شدند و خلبانان آنها سوختند و بخشی هم پا به فرار گزاردند و منطقه را ترک کردند آنها را نابود کرد.

هیچ کدام مثل کاه جویده نشدند، بلکه یا روی خاک افتادند یا در آب غرق شدند. ﴿فجعلهم كعصف مأكول﴾
۱۰- معجزه لازم نیست بدست پیامبر و امام باشد، قدرت نمایی خداوند بدون پیامبر و امام نیز امکان دارد. ﴿ترمیمهم بحجارة من سجيل﴾

«والحمد لله رب العالمين»